

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Gnoti Seautón, Sive Arnoldi Geulincs Ethica

Geulincx, Arnold

Lugd. Batav., MDCLXXV

De Humilitate, §. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48728](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48728)

*Humilitas circulum absolvit : Ultra eam
Virtuti nihil addi potest.*

§. I. *Humilitas.*

Humilitas est contemptio sui ¹ præ
Amore Dei ac Rationis. Contem-
ptio, inquam, non *positiva*, sed *negativa*:
Non requiritur enim ad Humilitatem. ut
F 3 quis

¹ *Præ amore Dei ac Rationis.*] Securitatis causa
additur hæc lacinia ; non necessitatis : sufficit enim
ad humilitatem, quod sit contemptio sui : aliunde
enim contemptio illa provenire nunquam poterit, nisi
ex amore Dei & rationis : cæteri omnes, qui hoc a-
more non percipientur, ut se contemnere, negligere
& abjicere videantur, hoc unum semper agunt, ut se
& sua curent, qui ergo res suas familiares dilapidant,
qui perpotant, qui sui & suorum negotiorum incu-
riosi, qui totos dies stertunt : hi sunt, qui vel maxi-
me suâ causâ laborant, propter se enim, propter la-
borum & molestiarum incommodum desides sunt, &
officium deserunt, propter delectationem & libidi-
nem suam indulgent genio, & facultatis suas pessun-
dant. Imo hi etiam, qui animam desperabundi ab-
jiciunt, maximè id sui causâ faciunt, nempe ut effu-
giant paupertatem, infamiam, supplicia, & quæ id
genus sunt alia, quæ vulgo calamitates vocantur.
Tandem necesse est, ut, quicquid ex proposito agunt
homines, vel quia jubet Ratio, vel quia lubet illis,
agant (si enim non quia ratio jubet agis ; ergo, quia
placet, quia lubet, quia sic videtur tibi, quia sic con-
stituisi, agis) si hoc, propter se & sua causa agunt, &
per

quis se ipsum ² *positivè* contemnat, infamet, verberet, aut aliter male accipiat: Id enim per se nullius Humilitatis est; sed summæ dementiæ: nam Ratio, per se nihil tale nobis injunxit: Et inculco, *per se*, quia fieri potest, ut ex causa subinde aliquid horum præstare teneamur: v. g. partes nostri corporis, cum id ægrotat, interdum scarificandæ, inurendæ, secandæ sunt, imo etiam.

- - *immedicabile vulnus*

Ense recidendum est, ne pars sincera trahatur:

Sic etiam causæ aliquæ particulares esse possunt, ob quas crimen aliquod quod perpetrasti, non celes; & te ipsum in invdiam, in odium, in contemptionem adducas; Sed quæ sic ex causa tantum & in loco faciendæ sunt, cum generatim & rotunde

per consequens non sunt humiles, non se ipsos contemnunt, sed se ipsos in omnibus respiciunt, si illud jam sicuti se ipsos contemnunt, ita etiam soli Rationi vacant. Non potest ergo esse verus contemptus sui, nisi ex amore Dei & Rationis.

² *Positivè contemnat.*] *Positivè* contemnit, qui ipsum contemptum spectat, ipsum illud in animo & intentione gerit, ut contemnatur & male habeatur. Quæ intentio longissime abest à viro bono, hic tantum negativè se contemnit, id est, nullam sui curam habet. Quod fieri non potest, nisi summam habeat curam rationis, ut jam statim demonstratum est.

tundè loquimur, dicimus non esse faciendā. ³ Requiritur ergo ad Humilitatem contemptus *negativus* sui ipsius, quo quis de se non laboret, se non curet, nullum sui prae Amore Rationis, rationem ducat. Non quod vir bonus parare non possit ea, quae corpori commoda, quae animo suavia sint; sed quod non possit ea sui causā, sui contemplatione parare, sed solius contemplatione Rationis: ⁴ quae quandoque jubet corpus reficere & animum relaxare. Quo pacto autem haec, quae ad commodum

F 4

dum

³ *Requiritur ergo ad humilitatem contemptus negativus sui ipsius.* Vir bonus quantum ad intentionem attinet, seipsum nullo modo curat, de se nihil laborat; quantum vero ad effectum attinet, unice se curat, maxime de se laborat: omnia enim, quae facit, eo naturaliter & necessario tendunt, ut felicissimus sit atque beatissimus (ut infra patebit, ubi de praemio virtutis; scil. Tract. 5.) contrarium obtinet in malis: hi quantum ad intentionem, unice se curant, continuo de se laborant (ut patere potest ex iis, quae ad initium hujus §. notabamus) quoad effectum vero seu eventum, se ipsos penitus negligunt & pessime oderunt: nam quae agunt, omnia naturaliter tendunt in eorum perniciem, in eorum deploratam, ultimam & miserrimam calamitatem: ut evidentissime demonstrabimus Tract. 5. ubi etiam de poena peccati.

⁴ *Quae quandoque jubet corpus reficere, & animum relaxare.* Jubet hoc ratio per gradus aliquot, procedendo, quos paulo post, ubi de obligationibus dicetur, emetiemur, jam tantum obiter: jubet ergo ratio

tio

dum & voluptatem spectant, agendo ipsam nihilominus commodi ac voluptatis contemplationem seponere, & quasi ex animo delere possimus & debeamus (nam dictu inopinatum est hoc atque mirabile) infra commodius expediam.

2. ^s Humilitas etiam genus suum dicit

tio nos manere in vivis, donec solvamur (missi enim huc à Deo, hoc ipso etiam iussi sumus manere, donec quid aliud nobis injungeretur) hic si manendum est, vescendum est: si vescendum laborandum, corpus par laboribus habendum: si hoc ergo, quies eius sua & commoditas, & animo recreatio aliqua atque voluptas concedenda: per hanc scalam vir bonus semper ascendit & descendit: commodum quærit ut laboribus par sit: laboribus par esse vult, ut labores: laborare vult ut habeat, quo vescatur: vesci vult, ut vivat: vivere vult, quia Deus hoc iussit, non quia sibi placet, non quia vita (quod hodie proverbio tutum est) tam suavis sit: atque in hoc ultimo gradu sistit vir bonus; & Deum iussisse satis ei est. Ex quo apparet quam clarissime, eum sua commoda & suas voluptates aliquando quærere: nunquam vero propter se quærere ea, aut suam causam, sed quia Deus illum ad hæc quærenda subinde obligat, pulchrâ illâ & per continuos annulos (ut vidimus) perpetuo coherentem catenam.

^s Humilitas etiam genus suum dicit ex virtute. Quo pacto humilitas sit filia virtutis & λόγος seu Rationis, hic Pater ejus, illa mater sit, facile intelligetur ex iis, quæ annotata sunt ad §. 3. præcedentis sectionis, Num. I. de Justitiâ.

cit ex Virtute, ⁶ & quidem proximè:
Amor enim Dei ac Rationis (qui est ipsa
Virtus) hoc agit in amante, ut se ipse de-
ferat, à se penitus recedat, nullam sui ra-
tionem ducat: ⁷ in quo uno vera ac ge-
nuina

F 5

6 *Et quidem proximè.*] Humilitas enim λόγῳ &
virtutis filia, non neptis est: nihil enim intercedit
inter ipsam & parentes ejus, seu nulla alia generatio
interjicitur: etiamsi enim diligentia præcesserit, obe-
dientia & justitia, harumque etiam fructus, & quasi
filix, nihil tamen ex his habet rationem matris re-
spectu ipsius humilitatis, id est, nihil habet rationem
causæ, sed ad summum conditionis: nec enim ideo
negligit se vir bonus, quia auscultavit Rationem,
aut percepit Rationem, aut obedivit, aut justus fuit;
sed totum ejus motivum, quo agitur ad se negligendum,
amor Rationis, seu virtus est: ideo enim me-
re, & ob hoc unum se negligit, quia Rationem seu
legem Dei amat.

7 *In quo uno vera ac genuina consistit humilitas.*] Humilitas est amplexatio obligationis, Rationis &
oneris, quod ratio nobis injungit: Ratio quidem in
se ipsâ dictamen est (cum virtus sic amat λόγῳ, pa-
rit & diligentiam) Ratio etiam in se ipsâ, sed tamen
cum respectu ad actus nostros, lex est (& virtus hoc
amore tacta parit λόγῳ suo obedientiam) ratio etiam
est, mensura morum & actionum nostrarum (& cum
sic λόγῳ suum amplectitur virtus, parit ei justitiam)
tandem Ratio effectum etiam aliquem in nobis pro-
ducit, obligationem & onus atque officium, quod
nobis injungit: huic cum virtus succollat parit hu-
militatem, fieri enim nequit, ut onus suum acce-
pet, & tamen se ipsam diligat: cum onus quâ sic
non spectet ad amabile seu amabilitatem, non spectet
ad favorem ejus, cui imponitur.

nuina consistit Humilitas. Igitur filia Virtutis Humilitas; sed, quantum ex vultu conijcere possum, post reliquas suas forores in lucem edita, ⁸ & natu minima est: priores enim illæ, quas jam salutavimus, ⁹ circa solam Rationem, ex cujus amore conceptæ sunt, occupantur totæ: Diligentia illam audit, Obedientia ei parat, Iustitia refecat impedimenta parendi: tandem Humilitas, omnibus refectis, se ipsam etiam abjicit, ut jam ne hilum quidem sit, quod

§ *Et natu minima est.*] Ratio hujus fabulæ, seu mythologia est, quia præcedentes virtutes Cardinales genitæ sunt ex amplexu Rationis ut in se est; Humilitas autem generatur ex amplexu Rationis, quatenus Ratio nos respicit, quibus onus & officium injungat; jam autem prius est, quod in se, quodque est, quam quod est in ordine ad alia; igitur & amplexus illa hoc amplexu prior est, priusque quod ex illo, quam quod ex hoc gignitur.

9 *Circa solam Rationem.*] Alia ejusdem ratio hic datur, scil. aliæ virtutes proximè occupantur circa objectum (id est circa quod;) humilitas circa suum subjectum (id est, in quo) versatur, nam diligentia est asscultatio Rationis, obedientia executio Rationis est; Iustitia est adæquatio Rationis (ecce hæc omnes circa Rationem versantur, quæ virtutis objectum, quæ id est, quod eo amore, qui virtutem constituit, amplectimur) humilitas autem est incuria sui: ecce hæc circa subjectum virtutis, circa personam illam, in qua virtus est, versatur: cum igitur objectum subjecto prius sit (ut vel ista nominum istorum ratio præfert) necessum est etiam, reliquas Humilitate priores esse.

quod Obedientiam in officio suo remoretur. Sed hîc mihi rursus non consto: cum enim hæc dico, Humilitatem interea diutius intueor, ac cum sororibus suis comparo: 1° natu jam non minima, sed maxima, & ortu suo ipsam Diligentiam antevertere videtur: Altum enim silentium requirit illa auscultatio, in qua Diligentiam reposuimus: & non tantum alios non audiat, necessum est, qui probum Rationis auditorem præstare se contendit; sed ne se ipsum quidem: quomodo enim idoneus Rationis auditor, qui adhuc secum garrit? imo vel mussitat? imo vel hiscit? Oportet ergo ut jam ante totum se rejecerit (id est humilis sit) qui Rationem, ut deest, auscultabit: ecce hoc pacto Humili-

F 6

tas

10 *Natu jam non minima, sed maxima.*] Alia innuitur consideratio, juxta quam humilitas diligentiam prior est: nempe quod non nisi vir humilis rite possit Rationis dictamen auscultare, quo pacto enim auscultabit, quid dicat Ratio, si adhuc auscultet, quid dicat ipse, seu quid ad sua commoda & voluptates pertineat? Unde profecto bene infertur perfectam completamque diligentiam, præsupponere humilitatem seu incuriam sui: nam quod vulgo dicitur in linguâ nostrâ Vernaculâ: *Duos canentes audire possumus, non loquentes*, hic etiam obtinet, non possumus audire nos & Rationem, oportet ergo alterum oratorem deserere & toti vacare debemus Rationi, si quid illa dicit, audire voluerimus.

tas ante Diligentiam est. ¹¹ At, rursus
 cæcutio : jam enim Humilitas mihi non
 soror Iustitiæ, ut pridem, sed ipsa Iusti-
 tia videtur : Nam se negligere, omnem
 sui contemplationem abjicere & resecare
 (quæ Humilitatis essentia est) quid hoc al-
 iud est, quam stringere gladium illum Iu-
 stitiæ, quo quod redundat & quod defi-
 cit, rescinditur ? Aliud ex alio me impedit
 & ludit : jam enim Humilitas mihi Obe-
 dientia videtur : quid enim Ratio præcipit
 tantopere ? imò quid aliud Ratio præcipit,
 quam sui non habere rationem ? id cum
 præstet Humilitas, non aliam illam dice-
 re debemus, quam Obedientiam. Iam
 prorsus nihil abest, quin Humilitas mihi
 ipsissima Diligentia sit. Qui enim se non
 audit amplius, nihil ille præter Rationem
 audit ; & se non audire Humilitas est,
 Rationem verò audire, Diligentia. Sed
 satis est : crebrâ suâ Metamorphosi,
¹² plus

¹¹ *At rursus cæcutio.* Tota hæc tractatio, quæ
 hoc Num. 2. continetur, parallela est ei, de quâ
 ante s. de justitia Num. 1. ubi similes consideratio-
 nes de prioritate & posterioritate virtutem, inter-
 ponuntur.

¹² plus satis defultorios nos habuit hæc Pandora.

Argu-

¹² *Plus satis defultorios nos habuit hæc Pandora.*

Non est vera leuias, nec defultoria vanitas; quæ nos hoc Num. 2. exercuit; sed studiosa quædam & amæna (qualis in fabulis esse solet) rei admodum seriæ consideratio: qua vidimus arctum illud vinculum, quo virtutes cardinales inter se colligatæ sunt atque deuinctæ, ita ut alteram sine alterâ habere nunquam possis: imo ut quælibet qualibet aliâ certâ consideratione prior sit; etiã si enim iuxta primam & simplicissimam considerationem ordo talis sit inter has virtutes, qualem libellus noster innuit; sunt tamen aliæ etiam considerationes veræ atquæ bonæ, penes quas alius inter illas virtutes ordo ponendus sit; merito igitur considerantur ut sorores, quæ arctis benevolentia brachiis inter se amplexæ mutuâ prærogativâ gaudent impensius, quam suâ: itaque quilibet alia, aliam quamlibet anteferri sibi, tantum abest, ut ægre ferat, ut etiam summopere gestiat, & id unum desiderare videatur, in quâ tota fabula suavis quædam & generosa quædam ubique spirat amenitas: Mythologia ejus jam satis nobis indicata est.

Argumentum hujus.

§. I. De Humilitate.

Humilitas est incuria sui: non positiva sed (ut hic verba sonant) negativa, melius ergo incuria est neglectus sui humilitas dicitur, quam contemptus sui, quia hic positivum aliquid sonat, nisi bene caveas, illa vero negativum quid sonant. Hæc Num. 1.

Nascitur humilitas ex virtute: fieri enim nequit, ut quis se negligat, nisi ad hunc neglectum amore Rationis seu divinæ legis adductus sit.

Appendix continet certamen de prioritate, seu potius disputationem ambiguum, quæ quæ inter cardinales virtutes prior, quæ posterior sit, variè ambigitur: fundatur hæc disputatio in eo, quod sub diversâ consideratione omnes inter se priores, posterioresque sint. Hæc Num. 2.

§. 2. In